

VANNFRELSEREN

Sigmund Larsen (55) har reist på alle verdens hav og jobbet med shipping og olje fra han var ung. Men nå har den miljøbevissteingeniøren og Frpmannen startet selskapet han håper vil revolusjonere måten vi renser avløpsvannet vårt på.

CAMILLA WIIK

camilla.wiik@nito.no @camillawiik

LINN KRISTIN NORDSETH

linnk.nordseth@gmail.com

«Dubais strender ødelagt av ulovlig kloakkutsipp», «Klappjakt på kloakkjuksere i Dubai». Oktober 2008. VG-nett slår opp store overskrifter om at turister har fått hudskader, sår og infeksjoner etter å ha badet på luksusstrendene i Dubai. Grunnen er at tankbiler har dumpet kloakk rett i dreneringssystemet som ender opp i sjøen like utenfor byen, i stedet for å stå i kø til Dubais eneste kloakkanlegg.

Fra kloakk til drikkevann

Noen få måneder tidligere var ingenør og gründer Sigmund Larsen på ferie i Dubai sammen med kona og den yngste datteren sin. Under en ørkensafari møtte de på en eviglang kø av tankbiler på vei ut i ørkenen.

- Hva er dette? spør Larsen sjåføren.
- De kjører avløpsvann fra byen og ut i ørkenen, svarer sjåføren.
- Det er mellom 6000-8000 slike tankbiler på vei ut i ørkenen hver dag.
- Jeg tenkte ikke så mye på det rett etterpå. Men så kom oppslagene i VG. Det viste seg at ikke alle sjåførene orket å vente i kø, sier Larsen. Og det er da han får ideen. Ideen som han syv år senere lanserer sammen med Det Norske Veritas, World Wide Fund for Nature og Røde Kors, for å nevne noen. Ideen som blir til selskapet EnviroNor. Hvorfor ikke bare rense vannet til vanns?

Sigmund Larsen, 55 år fra Meland kommune i Hordaland, har mastergrad fra Handelshøgskolen BI og ingeniørfag fra Bergen Maritime Fagskole, i tillegg til bred erfaring innen shipping. Jobben har brakt med seg lange arbeidsperioder i blant annet Dubai og Saudi-Arabia. Det var denne erfaringen som fikk ham på tanken. Bokstavelig talt.

- Hva hvis jeg kan legge et tankskip fem til ti kilometer utenfor byen, føre alt avløpsvannet dit, rense det og føre det tilbake?

Larsen gikk svanger med ideen i tre år. En endring i arbeidssituasjonen der han jobbet i Odfjell Tankers AS ga ham muligheten til å hoppe av jobben i 2011. - Jeg måtte ta en beslutning, skulle jeg slutte i jobben? Jeg brant sånn for denne ideen.

Starten på et eventyr

Larsen startet EnviroNor. Ideen er å bygge om et utdatert tankskip til et vannrenningsanlegg. Ved hjelp av kunnskap om shipping, norsk subseateknologi og israelsk vann teknologi skal skipet ligge permanent 10-15 kilometer ute til havs og rense vannet til befolkning og industri på land.

- Tankskip går ut på dato. Etter at de har vært i aktiv skipsfart i 25-30 år, får du ikke lov til å bruke dem lenger. Kundene sier ofte nei til tankskip som er som er eldre enn 20 år. Så i dag er det et stort overskudd av tankskip som ingen vet hva de skal gjøre med. Vi har jo sett førstesidene i avisene om at skipene står på stranda og så går det folk uten hjelm og er usikret og har dårlige arbeidsforhold. Og det er ikke noe norske rederier ønsker. Når et skip som du skal ha i 25 år kan øke levetiden til kanskje 50-60 år, så er det en helt annen økonomisk beregning. Tidlig i 2013 får Larsen et møte med Henrik O. Madsen i DNV GL, eller Det Norske Veritas, som det het tidligere.

- Da jeg begynte med dette, så ante jeg ikke noe om verken de mange utfordringene, behovene eller markedet. Det har bare vokst. Jeg vet ikke om timingen var spesielt heldig eller om jeg hadde flaks, men Veritas lette

- Jeg vet ikke om timingen var spesielt heldig eller om jeg hadde flaks.

akkurat da etter muligheten til å gjenbruke gamle tankskip, forteller han. Selskapet tar inn Larsen og EnviroNor som en ekstraordinær innovasjon. Den 6. februar 2013 lanserer de prosjektet og oppmerksomheten lar ikke vente på seg. Både norske og internasjonale medier kaster seg over vannrenningsideen til Larsen, som blir dekket av både TV 2, The Guardian og den israelske avisen Jerusalem Post.

Rensing fremfor desalinering

Nå jobber EnviroNor for å få sin første kontrakt. Det er mange alternativer. Larsen nevner Hong Kong, Victoria i Britisk Colombia, Gaza. Men han vet ikke hvor de vil kunne starte. Ikke ennå. Larsen snakker entusiastisk om hvordan man kan pumpe avfallsvann fra land til skipet og tilbake igjen og hvordan dette kan brukes til både jordbruk, industri og drikkevann.

- Det er det samme som skjer i naturen. Det tar bare mye lengre tid. Hvis vann, kloakk og annet avløpsvann bare blir liggende i naturen, så fordamper vannet og faller ned igjen som regn. Du spør ikke Vår Herre hvordan han kan gjøre det eller om det er greit å drikke. Og det er det samme som skjer i vannrenningen. Kloakken blir skilt fra vannet og filtrert gjennom membraner. Igjen står du med tørrstoff som man kan bruke i gjødsel, vann og metangass som kan brukes til energiproduksjon.

I California og Australia har det blitt bygd store desalineringasanlegg for å gjøre om saltvann til drikkevann etter lange tørkeperioder. Noe av det aller viktigste med det å rense avløpsvann kontra å gjøre om saltvann til ferskvann, er kostnadene. Å rense avløpsvann koster ca. 20-25 prosent av å omgjøre sjøvann til drikkevann. Ved å rense avløpsvannet får du også en miljøfordel, for ved å ta ut 1000 liter drikkevann så må du ha 2000 liter saltvann, og det vannet du slipper ut igjen har mye mer salt i seg, forklarer Larsen.

Til katastrofeområder

Han ser store muligheter for hvordan flytende desalineringasanlegg kan brukes. Han forteller om muligheten for et mindre skip som kan reise rundt og bidra ved katastrofer langs kysten der befolkningen har et desperat behov for rent vann. – Vi kan koble oss opp til sykehus, industri og kommunale viktige funksjoner og vi kan levere drikkevann på flasker og i beholdere hvis

- Norske myndigheter vil ikke være med. De tror det blir for dyrt.

det er nødvendig. Vi kunne levert til alle hjelpeorganisasjonene og løsninger som å fly inn vann ville vært unødvendig. Vi ville rerset vannet der og da. – Vi har også sagt at vi på skipet kan ha en såkalt botlingfactory, hvor vi kan levere vannet i flasker eller 20-litersdunker og sende det til land. Et lite skip kan produsere alt fra 10 millioner til 50 millioner liter hver dag. Hvis hvert menneske i en sånn krisesituasjon bruker om lag 50 liter per dag, så er det ganske mye. Men det vil ikke norske myndigheter være med på. De tror det blir for dyrt.

Miljøbevisst Frp-er

Larsen er listetopp i Fremskrittspartiet for Meland kommune. Listetopp i et parti som ikke akkurat er kjent for å være progressive innen miljø- og nødhjelpsengasjement. – Jeg er en individualist. Er du det og har tro på enkeltmennesket, så er Frp partiet, sier han. Han forteller at han etter å ha bodd elleve år i Midtosten ikke er spesielt glad i skatter og avgifter. Han er mye mer glad i den amerikanske modellen hvor det er ditt eget sosiale ansvar å gi. – Hadde jeg vært mangemilliardær, ville jeg ikke ønsket

at staten skulle ta alle pengene mine for så å dele dem ut. Jeg vil bidra i prosjekter jeg brenner for. Det er det som skaper engasjement. Larsens miljøengasjement springer ut av erkjennelsen om at han til sjøs har gjort alle de gale tingene mot miljøet. Nå vil han gjøre bot. – Jeg må være ærlig og si at jeg har reist til sjøs, jeg har pumpet olje ut i sjøen og gjort ting mot miljøet som ikke er bra. Det er nesten flaut og jeg har litt dårlig samvittighet. Uavhengig av om klimaforandringene er menneskeskapt eller ikke, så har vi en forpliktelse til å gjøre noe med det. Hvis vi alle tar et ansvar for å redusere miljøutslippene, så blir jorda bedre uansett. Jeg ønsker ikke å sitte og krangle med noen om hvem sin skyld det er, sier han.

Altoppslukende initiativ

Arbeidet med EnviroNor tar nesten all Larsens tid. Han er hele tiden på reise og det er stadig møter som kanskje kan føre prosjektet litt lenger frem. Det blir liten tid til familien. Men akkurat det problemet tok Larsen tak i allerede i oppstarten. Etter inspirasjon fra en bekjent delte han eierandelene opp i fem. Én del til hvert av familiemedlemmene. Nå eier Larsen, kona og de tre voksne barna hans 20 prosent hver. – Bare for litt siden fikk jeg en SMS fra yngstedatteren min: «Hvem skal du i møte med i dag, pappa?» Så de er veldig engasjert i dette. Mer enn spørsmål om å være hjemme får jeg beskjeden: Kom deg på jobb!

For Sigmund Larsen har opplevelsene og fremgangen med EnviroNor ikke bare handlet om utviklingen av et firma og et miljøperspektiv. Til det har det skjedd for mange uforklarlige ting på reisen. – Det har kommet personer inn i dette som har vært viktige, hendelser som mange kan omtale som tilfeldigheter eller flaks. Du kan ha flaks én gang, to ganger, tre ganger ... Men ikke hver gang. Det har skjedd ting med prosjektet jeg ikke kan forklare. Jeg føler jeg har støtte, forteller han.

Støtte fra Gud

Larsen har ikke bakgrunn fra kirken, men begynte å interessere seg etter å ha lest Da Vinci-koden. Etter å ha vært nysgjerrig og søkerende i noen år tok han en tur i kirken. – Jeg kom ut med mer energi enn da jeg gikk inn. Jeg føler jeg blir ledet fremover, men lurer på hvorfor det går så sent! Det har jeg sagt fra om flere ganger! For meg er Gud den som styrer opphavet og som leder oss fremover, men samtidig har jeg kanskje flere spørsmål til ham enn det han gir meg svar på. For det er mange ting som ikke er logisk. Spesielt all galskapen i verden i dag. Men det fine med å være kristen er tvilen, det er lov å tvile. Det er lov å stille spørsmål og å være sint på Gud. Larsen har blitt mindre spiss i kantene med årene, mer i ett med seg selv etter at han fant troen. Han nøler ikke med å gå så langt som å si at troen har forandret ham som menneske. – Troen har absolutt forandret meg. Tidligere har jeg vært en propell, men nå er jeg blitt mye mer tålmodig. Jeg har stadig samtaler med Gud og jeg går i kirken. Statskirken. Men jeg er veldig skeptisk til å blande tro og politikk. Det er jo tendenser nå til at prestene står på talerstolen og taler et politisk budskap. Hvis du leser historien om kristendommen gjennom tidene, så er akkurat det det farligste som har skjedd.

Håper på norsk drahjelp

Sigmund Larsens største bønn er at norske myndigheter og norsk næringsliv skal se verdien i og satse på vannrensingsideen hans. – Jeg ønsker mest av alt at dette skal utvikles i Norge. Selv om vi i Norge ikke har den fremste spisskompetansen innenfor vannprosessering, så har vi det i subsea og shipping. Og skip kan bygges om i en fjord. 80-90 prosent kan gjøres mens skipet ligger flytende. Og da har vi muligheten til å gjøre disse tingene her og bygge opp en kompetanse. De som først kommer inn og lager disse skipene her til lands vil få et enormt konkurransesfortrinn. Vi har fantastiske ingeniører her i Norge og det må vi utnytte til fulle. – Vann blir verdens største marked, det er jeg sikker på. Utfordringene er så store og da går vanninnovasjon og avløpsrensing hånd i hånd. Oljen varer ikke evig, selv om det nå snakkes om at vi kommer til å få en oppsving igjen. Vi må bryte ned «silotankegangen», se på tvers av industrier, kombinere oljekunnskap, teknologi og shipping på best mulig vis. Det er den eneste måten vi kan få brukt den store kunnskapen som fins på tvers av industrier. Det er nå omstillingen må starte. Vi er så spesielle i denne siloen at vi må tørre å satse.

